A°. 1843. N°. 126.

ARNHEMSCHE COURANT

(De prijs dezer Courant, die gezegeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is ƒ 5 in de drie maanden.)

DONDERDAG 29 JUNI.

(De prijs der Advertentien is, van een tot vijf regels ƒ 1,00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

Buitenlandsche berigten.

ZWEDEN.

Stokholm, 8 juni. Onze wetten, gelijkheid voor het regt medebrengende, zonderen ook zelfs den koning hier niet van uit en waarborgen hem niet tegen de onaangenaamheid van in een burgerlijk proces betrokken te kunnen worden. De eenige uitzonderingen, welke de wet daarstelt, is, dat de koning niet anders gedagvaard kan worden, dan voor het koninklijk hof, onder welks regtsgebied zijne residentie behoort.

Het voeren van een proces tegen den koning is evenwel een hoogst zeldzaam iets, en gedurende de beide laatstvorige regeringen heeft zulks geene plaats gehad. Thans echter doet het geval zich voor. Koning *Karel Jan* is de eenige eigenaar der mijnen van Lapland; een zeker heer *Thomas Grave*, die beweert, door [illegible] administratie over die mijnen, in zijne regten [illegible] heeft den koning voor het koninklijke [illegible] van Zweden (*Svea Hof*-[illegible]) doen dagvaarden. Dit proces, hetwelk de algemeene nieuwsgierigheid niet weinig prikkelt, zal in het begin van juli moeten dienen.

DUITSCHLAND.

Bareuth, 23 junij. Gelijk op andere plaatsen, zijn ook hier vele klagten gerezen daarover, dat de bakkers het publiek het verkoopen van zwart brood weigeren, onder voorwendsel, dat het reeds alles gesleten en afgeleverd zoude zijn. Ten gevolge hiervan deed zich niet zelden een schromelijk broodgebrek gevoelen, hetwelk bij den hoogen prijs zeer drukkend voor de mindere klassen was. Om de steeds toenemende algemeene verbittering hierover weg te nemen, was het noodig, dat de policie zich in de zaak mengde. Bij de ingestelde huiszoekingen bleek het, dat onderscheidene bakkers nog veel brood in voorraad hadden en het slechts achterhielden, om den prijs te doen stijgen. Eene strenge bestraffing der schuldigen en naauwgezette [illegible] zullen, hoopt men, de herhaling van dergelijke woekerhandelingen voorkomen.

[illegible] regering van Oberfranken, meldt de inbeslagneming van het drukwerk: »[illegible] van een' *Duitschen banneling*, Parijs 1843."

ENGELAND.

Londen, 24 juni. Behalve de gewone brievenmalen, zijn er heden geene buitenlandsche tijdingen ontvangen.

— De heden bekend gemaakte drie-maandelijksche staat der Engelsche bank levert eene vermindering op in het in omloop zijnde papier van £ 382,000, en eene vermeerdering van het in voorraad zijnde goud van £ 181,000, bedragende thans het eerstgemelde £ 19,321,000 en het laatste £ 11,472,000.

[illegible] de beurs van heden waren de Engelsche [illegible] om ruim ⅛ pCt. willige, door sommige [illegible]en en de prijsverbetering der Fransche fondsen. [illegible]mde fondsen hebben zeer weinig gevarieërd en was daarin de handel onbelangrijk.

FRANKRIJK.

Parijs, 25 juni. Het ministerie heeft bij de beraadslagingen in de Kamer der afgevaardigden over de begrooting van het departement van oorlog voor [illegible] niet onbelangrijke overwinning behaald. [illegible] commissie uit de Kamer, die deze begrooting heeft [illegible]ht, had, bij monde van den heer *Bignon*, [illegible] der voornaamste posten, die van 153 millioen [illegible] voor soldij en onderhoud der troepen, eener besparing voorgesteld van 5,310,233 francs. De keuze der uitgaven, waarop deze besparing moest werken, had zij evenwel aan de regering overgelaten, ofschoon hare berekeningen gegrond waren op de vermindering van het werkelijk dienstdoende leger, waarvan het cijfer thans 284,000 man bedraagt, met 14,000 man. Het ministerie had zich van den beginne af tegen deze bezuiniging verzet. De omstandigheid echter, dat de meeste leden der commissie voor de begrooting tot de ministeriële partij behooren, maakte het twijfelachtig, of niet bij de beslissing over dit punt een aantal der gewone voorstanders van het tegenwoordig bestuur daaraan zou ontvallen. De leden der linkerzijde hadden van hunnen kant gretig de gelegenheid aangegrepen, om aan het ministerie, zoo mogelijk, eene nederlaag toe te brengen, en zulks te meer, omdat de zitting der wetgevende kamers ten einde spoedt, en die gelegenheid zich dus in de eerste maanden niet weder zal opdoen. Na eene tweedaagsche beraadslaging echter, is op het einde der zitting van den 23sten juni het voorstel tot vermindering der begrooting met de straks gemelde som van 5,310.233 francs door eene groote meerderheid verworpen. Van de zijde der voorstanders van den maatregel beriep men zich voornamelijk op den ongunstigen staat der Fransche geldmiddelen en op de noodzakelijkheid om afdoende bezuinigingen tot stand te brengen, ten einde het verbroken evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven eindelijk te herstellen. Tevens voerde men van die zijde aan, dat bij de diepe rust, die binnen 's lands heerscht, en bij de verwijdering van alle gevaar voor stoornis des algemeenen vredes, Frankrijk zonder gevaar zijne strijdkrachten kon verminderen. Men voegde er bij, dat Spanje wel in eenen onrustigen toestand verkeerde, maar dat het gevaar van die zijde in 1844, over welk jaar de behandelde begrooting werkt, waarschijnlijk niet meer zou bestaan. De ministers en hunne vrienden hebben bij de openbare beraadslaging zoo veel mogelijk het beroep op den ongunstigen toestand van Spanje vermeden, maar de bezuiniging als onaannemelijk voorgesteld, omdat daardoor het leger te krachteloos zou worden gemaakt. De grijze maarschalk *Soult* is deswege in een aantal bijzonderheden getreden, en heeft vooral getracht aan te toonen, dat geene zoo aanzienlijke bezuiniging kon plaats hebben, zonder door vernietiging van cadres de inwendige regeling van het leger zelve aan te tasten. Hij heeft met zoo veel woorden gezegd, dat hij zou meenen zich zelven te onteeren, in dien hij op de voorgestelde wijze Frankrijks strijdkrachten ook voor de toekomst hielp verlammen. De andere ministers, vooral ook die van financiën, de heer *Lacave-Laplagne*, hebben beweerd, dat men den toestand van Frankrijks geldmiddelen veel te ongunstig afschilderde en veel te veel schermde met de daar bestaande tekorten, daar toch, bij de toenemende opbrengst der belastingen, na een zeker aantal jaren, als de bevestiging van Parijs en de andere groote openbare werken voltooid zouden zijn, alle financiële ongelegenheden in dat rijk een einde zouden nemen. De heer *Lacave-Laplagne* heeft voorts te kennen gegeven, dat het nog in lang niet noodig zou zijn, om den tweeden termijn van de geldleening van 450 millioen francs, tot het sluiten waarvan reeds veel vroeger magtiging is verleend, te gelde te maken. De minister van binnenlandsche zaken zeide, dat, indien hij voor zich ter aanmerking van den toestand der geldmiddelen, dien hij intusschen insgelijks als zeer gunstig afschilderde, te kiezen had tusschen het nitstellen van den arbeid aan de groote ijzerenspoorweglinien en de thans voorgedragene vermindering van het leger, hij het eerste kiezen zou. Bij de eindstemming rekent men, dat van de 380 tegenwoordig zijnde leden, meer dan 200 in den geest van het ministerie hebben gestemd. De heer *Thiers* behoorde onder degenen, welke in dien zin stemden. Men heeft zich bij deze beraadslaging levendig beklaagd, dat hij sedert eenigen tijd een diep stilzwijgen in de Kamer bewaart. Dat stilzwijgen, riep een der leden, is evenzeer eene nationale ramp, als in een vroegen tijdsgewricht dat van Sieyes.

Uit hetgeen bij deze beraadslagingen is verhandeld, kan men opmaken, dat ofschoon het werkelijk dienstdoende leger in Frankrijk, thans op het papier 284,000 man bedraagt, daarvan niet meer dan 277,000 man onder de wapenen zijn; voorts, dat onder dit laatste cijfer zich nog weder 3,000 regiments-kinderen (*enfants de troupe*) bevinden, terwijl van de in Europa beschikbare troepen de 60 of 70,000 man moeten worden afgetrokken, die in Afrika dienst doen.

Ook in de zitting der Kamer van den 24sten heeft zij eenige door de commissie voorgestelde bezuinigingen van ondergeschikt aanbelang in de begrooting van oorlog afgestemd.

Parijs, 26 juni. De hertog *van Aumale* is van zijne expeditie in Afrika den 16den te Algiers gearriveerd, van waar hij eerstdaags te Toulon wordt verwacht.

Uit Madrid wordt dd. 21 juni nog het volgende geschreven. In den loop des ochtends heeft de regent de autoriteiten, de verschillende corporatiën en al de leden van het korps diplomatiek, die van Z. H. afscheid kwamen nemen, bij zich ontvangen. De hertog is ten 5 ure des avonds naar Valencia vertrokken, na in het Prado revue te hebben gehouden over de nationale garde, die hem zeer goed heeft ontvangen en op zijnen weg veelvuldige vivats deed hooren. De minister van oorlog, de generaals *Linage* en *Ferras* benevens de overige adjudanten van den regent vergezellen hem op dezen togt. Men zegt, dat hij zich regelregt naar Valencia begeeft, in de gedachte, dat de troepen, die deel aan de beweging hebben genomen, tot hem zullen terugkeeren, zoodra zij hem aan het hoofd eens legers zien. De insurrectie in Andalusië is, gelijk men weet, bepaald tot de steden Almeria, Malaga en Grenada; de troepen van den regent staan op weinig afstand van laatstgenoemde plaats. Het gerucht komt in omloop, dat de regent den kommandant van het fort Montjuich, die eene voorbeeldelooze trouw heeft aan den dag gelegd, tot graaf van Montjuich en generaal-majoor heeft benoemd. De commissie der nationale garde van Madrid heeft een manifest bekend gemaakt, waarbij zij verklaart, de orde en de rust, den troon van *Isabella II* en het regentschap des hertogs *della Victoria* tot 10 october 1844 tot allen prijs te zullen ondersteunen. Dit manifest en het door de nationale garde aan den regent gegeven afscheid zijn waarborgen voor de rust der hoofdstad; dit moet den regent veel genoegen hebben verstrekt.

Uit Gibraltar wordt van den 14den dezer gemeld, dat aldaar uit Malaga de Engelsche stoomboot *Peninsular* is aangekomen met de tijding, dat de generaal *Alvarez* aldaar was binnengetrokken; de junta wilde zich met 80,000 piasters, welke zij den ingezetenen had afgeperst, uit de voeten maken.

SPANJE.

Barcelona, 17 juni. De generaal-kapitein maakt officieël bekend, dat Figueres en zijn fort het vaandel des opstands geheven hebben.

In het blad »*Impartial*" leest men: »Er is bevel gegeven om Grenada te bombarderen, maar dit goddeloos bevel kan niet uitgevoerd worden. Waar zijn

wij? zal de regering alle hoofdsteden van Spanje doen beschieten! Want het zal niet genoeg zijn Grenada en deszels prachtige gebouwen te vernietigen, maar men zal even zoo met Alicante, Valencia, Castellon, Tortosa, Teruel, Barcelona en andere niet minder rijke en aanzienelijke steden handelen moeten. Welke onbeperkte vorst, die vorst was met het beste regt van de wereld, heeft dat gedaan, wat de waanzinnige en tijdelijke regering onder het regentschap reeds uitgerigt heeft, en nog in haar schild voert. Noch in den hemel, noch op aarde zou er meer geregtigheid bestaan, wanneer zulk een barbaarsch besluit verwezenlijkt wierd.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, *26 junij.* Men verneemt, dat de instructie in zaken der tien als verdacht van geldsnoeijerij gearresteerde personen, steeds met den meesten ijver wordt voortgezet. Nog in de laatste dagen is een aantal winkeliers hier ter stede als getuigen gehoord. Men verwacht echter dat de instructie binnen kort zal zijn afgeloopen en de zaak mitsdien naar den procureur-generaal zal worden verwezen.

Leiden, *26 junij.* Heden heeft alhier de promotie plaats gehad in de regten van den heer *C. van Eysinga*, geboren te Wommels in Friesland, na het verdedigen zijner *Theses Juridicae.*

Delft, *29 junij.* Gisteren avond had hier eene verrassende plegtigheid plaats, die ter deze stede algemeene belangstelling inboezemde, en de goede stemming der heeren studenten kenmerkt; zij hadden namelijk uit de openbare papieren vernomen, dat een' hunner leeraren, den kunstschilder *Schmidt*, de eer eener buitenlandsche bekrooning was ten deele gevallen, wegens een zijner kunstvoortbrengselen op de laatste tentoonstelling van schilderijen te Parijs. Deze onderscheiding gaf hun aanleiding hunne deelneming en ingenomenheid met dat eerbewijs aan den heer *Schmidt* te doen blijken, op eene wijze, den leeraar evenzeer als de studenten waardig. Ten 9 ure verzamelden zij zich allen aan het akademie-gebouw, en togen van daar uit met fakkellicht en muzijk naar de woning van den kunstschilder, aan wien zij eene uitmuntende serenade bragten. Ongemeen aangenaam moest dit den Delftenaren zijn, die in talrijke menigte waren toegestroomd, om getuigen te wezen van dat eerbetoon. Na eenige treffende stukken voor de woning van den akademie-leeraar te hebben uitgevoerd, die zoowel in vocaal- als instrumentaal muzijk bestonden, en nadat een drietal der heeren studenten, uit hun midden gekozen, hunne pligtplegingen uit naam van allen hadden afgelegd, begaf de optogt zich, door eene militaire wacht beschermd, in de beste orde, even als bij den optogt derwaarts, langs het voornaamste gedeelte der stad, het Oude Delft, de Koornmarkt, enz., naar het akademiegebouw terug, voorzeker met de goedkeuring van allen, die in deze plegtigheid niet slechts de goede orde, maar vooral ook den goeden geest, en de aangename stemming der heeren studenten, hebben weten op te merken.

Groningen, *28 junij.* Met leedwezen verneemt men, dat het opheffen van de muzijkkorpsen van de regimenten infanterie aan geen twijfel meer onderhevig schijnt te zijn, want met het einde dezer maand zullen drie stafmuzijkanten, en wel van de voornaamste sujetten van het alhier in garnizoen zijnde 4de regiment, het korps moeten verlaten, ten gevolge eener dispositie van het departement van oorlog, dat geen muzijkant meer geëngageerd of gereëngageerd mag worden, in afwachting eener nadere beschikking omtrent het lot der overige muzijkanten.

Ofschoon ten volle overtuigd van de noodzakelijkheid, om bezuinigingen in te voeren, en het moeijelijke daarvan beseffende, doet het ons leed, dat dezelve ook schijnen te moeten worden toegepast op de korpsen muzijkanten bij de infanterie, die zoo veel toebrengen tot genoegen en kunstgenot van duizenden ingezetenen; die in de steden, met uitzondering misschien van onze groote handelsteden, gewoonlijk de kern uitmaken van concerten en muzijkpartijen, en daardoor ijver en smaak voor de edele toonkunst opwekken en verspreiden, welke zonder ondersteuning dier veeltijds goed geoefende medehelpers op vele plaatsen zal verflaauwen of te niet gaan; en die ook vooral aan de mindere klassen der maatschappij, die niet in de gelegenheid zijn, om muzijkale bijeenkomsten bij te wonen, door hunne in het openbaar gespeelde muzijkstukken een genot schenken, waarvan zij anders geheel en al beroofd zijn. Welk nut de vermoeide soldaat op lange marschen, in zijn nachtkwartier, in de eentoonige, vervelende cantonnementen, en bij vermoeijende exercitiën van zijn muzijkkorps trekt, dat hem dikwijls alle vermoeijenis, alle ontbering doet vergeten, hem opvrolijkt, en welgemoed zijnen pligt doet betrachten, en hoezeer dergelijk korps geschikt is, den moed van den militair op te wekken en te onderhouden in het veld, is voor elk, die eenige ondervinding daarvan heeft, eene niet te ontkennen daadzaak. Wij zwijgen van het beklagenswaardig lot van de 280, bij onze regimenten infanterie geplaatste muzijkanten, waarvan velen met huisgezinnen bezwaard zijn, en die door den bedoelden zuinigheids-maatregel hun bestaan verliezen, en besluiten met den wensch, dat, zoo mogelijk, deze ramp van hen worde afgekeerd, ook om het belang, dat de militair en elk ingezeten er bij heeft.

Assen, *27 junij.* Als belangrijk nieuws voor het wapen der infanterie, kunnen wij met zekerheid melden, dat de sergeant *P. A. van Swighem* van het 4de regiment infanterie, thans in garnizoen alhier, een onfeilbaar middel heeft uitgevonden, om met meer dan gewonen spoed met het tegenwoordig in gebruik zijnde slaggeweer te laden en te vuren. Den 14den dezer heeft hij eene proef zijner uitvinding genomen, en in tegenwoordigheid van den heer 1sten luitenant *van Langen*, kommandant van het detachement, *negen* wisse schoten binnen eene minuut door eene schijf gebragt. Het geheim, aan welks opsporing de uitvinder jaren lang werkzaam was, is gelegen in het zamenstel der patronen. Bij de tegenwoordige zamenstelling der patronen kan in ééne minuut ten hoogste tweemaal geladen en gelost worden.

Arnhem, *26 junij.* De staten dezer provincie zullen den 4den van de volgende maand vergaderen, om, onder anderen, over te gaan tot het verkiezen van leden der Tweede Kamer voor de in dit jaar aftredende leden *J. A. C.* baron *van Nagel tot Ampsen* en jhr. mr. *Nedermeijer ridder van Rosenthal.*

— Naar men verneemt, zal aanstaanden vrijdag voor het provinciale geregtshof alhier de zaak behandeld worden, tegen zekeren vreemdeling, *Kasper Kleijn*, welke zich aan niet minder dan elf diefstallen, meest alle van verzwarenden aard, moet hebben schuldig gemaakt.

Arnhem, *28 junij.* In de Brusselsche *Emancipation* van 25 junij vindt men een correspondentie-artikel uit Amsterdam, hetwelk wij overnemen, ofschoon wij met den inzender het gerucht niet gelooven, doch dewijl wij volkomen zijne aanmerking beamen.

»Sedert twee dagen loopt hier op de beurs een zoo ongeloofelijk gerucht, dat ik gisteren meende er u niets van te moeten melden. Maar heden is dit zoo algemeen, dat de dagbladen er waarschijnlijk spoedig van spreken zullen. Men heeft overigens in korten tijd zoo veel ongeloofelijks zien gebeuren, dat men haast niets meer onmogelijk zou noemen. Zie hier wat men elkander vertelt:

De nieuwe minister van financiën zou reeds een plan gereed hebben, om ineens voor goed onze financiën te regelen. Dit plan zou daarin bestaan om onze gansche schuld, hoe ook genaamd, in een enkel 3 pCts. effect te converteren. Maar deze conversie zou dit bijzondere hebben, dat zij niet vrijwillig zijn zou, dat men aan de houders van onze schuld de keus tusschen conversie en volledige teruggave van het kapitaal niet laten zou, maar ze er toe noodzaken zou.

Ik herhaal het; niets is volstrekt onmogelijk, maar ik blijf het gerucht dezer gedwongene conversie als van allen grond ontbloot gelooven. *Ondertusschen kan het geloof, dat zeer vele menschen aan dergelijke onregtvaardige ontwerpen van de zijde van ons bestuur slaan, aan dit tot eene les strekken; want dit geloof vindt zijnen grond in hetgeen, in het afgeloopen jaar, met de houders van uitgestelde schuld plaats gehad heeft. Zoo waar is het, dat de strengste regtvaardigheid jegens al de schuldeischers van den staat, de beste waarborg voor zijn crediet is.*"

Letternieuws.

De denkbeelden van den oud' soldaat, over 's lands verdediging. (*Uitgekomen bij* J. F. THIEME *te Nijmegen.*)

De denkbeelden van den oud' soldaat over een zuiniger en doelmatiger zamenstelling van het Nederlandsche leger is menigeen welkom geweest, alsmede zijne nadere ontwikkeling, (1) daargelaten het o[...] deel, hetwelk men met grond op deze denkbeelden hier en daar zou kunnen maken, waartoe zij nog al de gelegenheid aanbieden.

Ieder krijgsman stemt toe, dat ons land bijzonder tot verdediging geschikt is, en daartoe nog meer geschikt is te maken. Deze verdediging zoeken wij niet waar anderen, en ook de oud' soldaat, te zoeken, zonder echter te willen beweren, dat wij op de hoogte zijn van het onderwerp.

Dat ons land als 't ware hermetisch gesloten is door vestingen en inundatiën; dat er geene reden is, om aan te nemen, dat een vijand uit het Zuiden in de rigting van Bergen-Opzoom, Breda, Geertuidenberg, Willemstad, enz. zal opereren, om bij ons in te vallen; dat daarentegen 's Bosch, Grave en Nijmegen ge[...] roepen zijn een beduidende rol te spelen, — de gevoelen deelden wij sints lang; dat Venlo en Maastricht belangrijke vestingen zijn, daarover leze men wat wij op pag. 17 van onze bijdragen tot de wetenschap des oorlogs in 1837 hebben gezegd. Wij zijn van gevoelen omtrent deze twee vestingen niet veranderd, en wat van dezelve verder kan aangehaald worden, en in hoeverre deze vestingen in ons verdedigingsstelsel door ons niet behooren opgenomen te worden volgens het gevoelen van den oud' soldaat, — deswege onthouden wij ons van alle uitweiding; dat het middel door NORBY-VAANTJE uitgevonden, om stilstaande grachten voor bevriezing te beveiligen en bevroren rivieren tot den overtogt voor een legerkorps ongeschikt te maken, in toepassing is te brengen, zulks betwijfelen wij niet; (het verwondert ons dat de oud soldaat er niet van spreekt); dat gewapende vaartuigen op onze stroomen van een onberekenbaar nut kunnen worden, dit heeft men nog niet genoeg in overweging genomen; dat Amsterdam als *reduit* van den staat een gewigtig *reduit* is, dit getuigt ons KRAIJENHOFF; dat het voor den vijand uiterst moeijelijk is, om in ons land eene operatie-lijn te kiezen, en eene belegering en toerusting vóór Amsterdam en andere sterkten te brengen, dit brengt de aard onzer bodemsgesteldheid mede en is gemakkelijk in te zien; dat de vijand misligt eene operatie zal wagen, tusschen de Zuider-Zee en onze rivieren, zonder in het bezit te zijn van een steunpunt, zulks is aan geen twijfel onderhevig; of het vermeesteren van dat steunpunt tijd vraagt, is klaar, en tijd gewonnen, veel gewonnen, terwijl de vijand zich door deze belegering kan blootstellen. [...] wat wij daar hebben opgenoemd is voor een ieder duidelijk; maar, wat de oud soldaat omtrent de linie zegt en omtrent het gebruik onzer active strijdkrachten, daartegen hebben wij onze bedenkingen. Het ZEd. de hoofdstad in het front wil dekken; of eene flankpositie wil kiezen, die ons op de operatie-lijn des vijands voert, als hij door wil dringen, hetzij hij spreidt van bewegingen, om den vijand in den rug te verontrusten en te schaden, — de middelen daartoe hangen van omstandigheden af, die de oud soldaat niet genoeg heeft uiteengezet, terwijl hij daartegen, naar ons gevoelen, aan denkbeelden hecht, die niet meer strooken met de vorderingen in de wijze van oorlogvoeren en tot eene te groote versnippering der strijdkrachten leiden.

Indien ZEd. ons zijnen naam wil doen kennen, dan zullen wij zoo vrij zijn, hem onze bedenkingen ter overweging te geven, en mogten wij dwalen, verzoeken wij ZEd. ons daarvan te overtuigen.

De majoor der artillerie

FRANKAMP.

Ingezonden stukken.

Verkiezingen.

Het tijdstip nadert weder met rassche schreden, waarop de leden der provinciale staten bijeenkomen, om hunne jaarlijksche vergaderingen te houden, en in dezelve weder over te gaan tot het benoemen van leden voor de Tweede Kamer. Men zegt, dat van de aftredenden, de heeren VAN [...] GOENIGA voor Vriesland en Groningen, niet weder verkiesbaar zullen stellen; bovendien eerstgenoemde provincie eene buitengewone va[...] door het bedanken van jhr. mr. VEGELIN VAN [...] BRUGGE.

Telken jare is er, van onderscheidene zijden aangedrongen, dat toch de leden der provincie ten mogten beseffen, van hoe groot gewigt [...]

(1) Mede, dezer dagen, in het licht verschenen [...] THIEME, uitgever te Nijmegen.

vaderland de keus der leden van de Tweede Kamer is. Gaarne erkennen wij, dat, in sommige provinciën, daarin meerdere belangstelling betoond wordt, dan wel vroeger; desniettemin lieten in het vorige jaar onderscheidene verkiezingen veel te wenschen over. Mogt toch eindelijk elk lid beseffen, dat iedere stem waarde heeft, en welk nadeel het vaderland berokkend wordt, door het herkiezen of benoemen van leden, dien het aan geschiktheid tot de zoo gewigtige betrekking ontbreekt, en doordat de stem gegeven wordt, eenigen, omdat zij toch reeds zoolang zitting in de Kamer hadden, anderen, alleen, om dezen of genen genoegen te geven, of wel, en wat nog het slechtste is, omdat zij zelven, in eenige familie- of andere betrekkingen tot dezen stonden; dat ieder lid der provinciale staten, vóór hij de pen opvat, om zijne stem uit te brengen, *bedenke*, dat hij gezworen heeft *»de welvaart der provincie met alle kracht »te bevorderen,"* en zich daarbij de vraag doe, of die eed gehouden wordt, wanneer men iemand ten Staten-Generaal zendt, van wien men de overtuiging heeft, dat hij de daarvoor gevorderde vereischten niet bezit, hetzij door gebrek aan voldoende belangstelling, aan ijver, aan kunde of aan goede trouw, of wanneer men, bij vernieuwing, leden kiest, die getoond hebben, dat zij het belang van zich zelven, en dat hunner familie, boven het belang van het vaderland, en boven eed en pligt stellen.

Wij vragen aan de leden der provinciale staten, die zich onbedachtzaam of ter kwader trouw, hieraan schuldig maakten, of het geweten hun niet verwijt, dat zij daardoor hebben medegewerkt tot het ontstaan der tegenwoordige omstandigheden, en den zorgelijken toestand, waarin ons vaderland is vervallen; — dat men dan toch eenen anderen weg insla, en alleen verkieze mannen, die zich door ijver, kunde en onafhankelijkheid onderscheiden; dat men daarop toch meer moge zien, dan op hooge geboorte [illegible]iteiten, die in de Kamer minder vereischt worden, [illegible] men beseffe, dat het niet genoeg is, bij de balie als een goed spreker, of [illegible] regtgeleerde bekend te zijn.

Wij houden het voor hoogst wenschelijk, dat men, ten minste uit ieder gewest één, en uit de Hollandsche provinciën meerdere leden ten Staten-Generaal zende, uit de aanzienlijksten van den bedrijvigen stand. In Frankrijk en Engeland ziet men kundige kooplieden, fabrijkanten, en industriëlen met eer en tot heil van den staat, als leden der Kamers zitting hebben. In ons land wordt bij de Tweede Kamer de handel alléén vertegenwoordigd door den heer VAN RIJCKEVORSEL voor Zuid-Holland; — onbegrijpelijk, dat Noord-Holland dat voorbeeld niet volgt, en, liever dan zoodanige leden, in het vorige jaar daar weder deszelfs Mrs. DRUIJVESTEIN en ENSCHEDÉ heeft heengezonden. Het zal in Amsterdam toch niet aan ruime keus tot dezulken ontbreken, terwijl het genoeg bekend is, hoe velen der aanzienlijksten uit den handelsstand aldaar, tevens uitmunten in algemeene kunde, welsprekendheid en vaderlandsliefde.

Dat bovendien Noord-Braband, Gelderland en Overijssel ieder iemand verkieze toegerust met eene algemeene kennis omtrent de behoeften en belangen der nijverheid, dat Zeeland, Vriesland en Groningen, ieder iemand uit den handelsstand benoemen, die zich door kunde onderscheidt, en op wiens ijver, belangstelling en standvastigheid men zich kan verlaten; — op deze wijze zullen veler belangen beter vertegenwoordigd en behartigd worden.

Wij achten zoodanige verkiezingen nu van te meer belang, terwijl, in eene volgende zitting der Kamer, het concept zal worden voorgedragen eener nieuwe wetgeving en tarief op de in- en uitgaande regten, waarvan men met regt in het *Handelsblad* van 9 juni ll. zegt: »dat deze tot de gewigtigste onzer nationale belangen behooren"; en hoe weinige leden der Kamer zijn bevoegd, om daarover zelven te oordeelen: bijna [illegible] zullen hieromtrent inlichting van anderen moeten [illegible], en daarop afgaan.

Zijn voor genoemde wets-ontwerpen zoodanige verkiezingen volstrekt noodzakelijk, wenschelijk houden wij dezelve ten allen tijde; want men mag vaststellen, dat kundige kooplieden en industriëlen beter bevoegd zijn dan uitsluitend regtsgeleerden of leden der regterlijke magt, om te oordeelen, over de staats-begrooting, over handelsverdragen, voor zooverre die aan de goedkeuring der Kamer behooren onderworpen te worden; over ontwerpen van schuldconversie; over alles, wat de betrekkingen onzer overzeesche bezittingen betreft; over contracten tusschen de staat en de Nederlandsche handelmaatschappij en over vele andere der belangrijkste werkzaamheden der Kamer.

Eindelijk kunnen wij de vraag niet terughouden, of men niet mag vaststellen, dat leden der Kamer, — zoo als wij wenschten, dat daarin ten minste eenigen zitting hadden, — niet meer onafhankelijk zijn, en algemeen minder familie-relatiën hebben, waarom zij er niet nu dezen, dan genen der ministers naar de oogen behoeven te zien, of aan het uitbrengen van eene stem vóór het ontwerp deze of gene betrekking te verbinden; wij vragen eindelijk, of leden, als door ons voorgesteld zijn, het vaderland niet van meer nut zullen zijn dan hetzelve tot heden genoot van leden als de heeren TUYL VAN SEROOSKERKEN, ROMME, VAN HOORN VAN BURGH, WIJNANDTS, DEN TEX, DE RACKER en VAN DER GRONDEN, die allen dit jaar voor onderscheidene provinciën aftreden; dat wij op de herkiezing van de verdienstelijke vertegenwoordigers, de heeren LUZAC, VERWEY-MEJAN, GEVERS, VAN GOLSTEIN en VAN PANHUIS, evenzeker rekenen, als zulks hoogst wenschelijk achten, behoeft niet gezegd te worden.

Mogten eens alle leden der Kamer van zoodanigen stempel zijn en onveranderd blijven, zoolang zij als volksvertegenwoordigers zitting hebben. Dat wij, dit laatste schrijvende, denken aan het eclatant voorbeeld van veranderlijkheid, nog onlangs aan den dag gelegd door een vroeger zoo geacht lid, gevoelt een ieder; dit is niet het eerste voorbeeld van dien aard, — mogt het toch het laatste zijn!

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

Is een minderjarige, die brieven van meerderjarigheid, krachtens artikel 473 van het Burgerlijk Wetboek, heeft erlangd, bevoegd tot het bekleeden van een publiek ambt, waartoe de ouderdom van 23 jaren vereischt wordt?

Bestaat in onze wetgeving geen onderscheid tusschen burgerlijke en politieke regten, zoodat het een ook het ander stilzwijgend insluit?

Schrijver dezes kwam tot bovengemelde vragen op de kennisgeving in de *Staats-Courant*, van den 29sten mei jl., waarbij melding werd gemaakt, dat, bij besluit van Z.M. den koning, de heer A. A. VAN DER LEIJ DRUIJVESTEIJN benoemd was tot secretaris der gemeente Oudorp, welke heer, naauwelijks twintig jaren oud, eerst zes weken bevorens brieven van meerderjarigverklaring, op verzoek zijns vaders, den Edel Mogenden heer F. C. W. DRUIJVESTEIJN, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en burgemeester der stad Alkmaar, — van den Hoogen Raad der Nederlanden erlangd had.

Verre zij van hem het denkbeeld, om deze benoeming in verband te brengen met het koninklijk besluit van den jare 1841, waarbij bepaald wordt, dat niemand, zonder bepaalde door den koning goed te keuren reden, meer dan één ambt zal mogen bekleeden, wanneer hij reeds eenig ambt bekleedt, hetwelk hem een vast inkomen van drie honderd guldens per jaar bezorgt. De heer A. A. VAN DER LEY DRUIJVESTEIJN geniet sedert eenen geruimen tijd eene jaarlijksche vaste bezoldiging uit de stads-kas van ƒ360, 's jaars als geëmploijeerde ter stedelijke secretarie te Alkmaar, en is dus niet dan om bijzondere door den koning goed te keuren redenen tot een tweede geldelijk ambt verkiesbaar!

Wij willen die bijzondere redenen gaarne aan bijzondere verdiensten of eclatante kunde van den betrokkenen persoon toekennen! Wij leven thans in eene eeuw van vooruitgang, in welke de kundigheden den mensch als met een zuidelijk windje aanwaaijen, en een dikdom, verwaand scholier, naauwelijks den kinderschoen ontwassen, als een man van verdiensten zich laat gelden en beloonen; maar, evenals de ezel, in leeuwenhuid gehuld, zijn lange ooren niet verbergen kan, zoo springt dan ook al spoedig het aapje uit den mouw. Dit alles echter laten wij voor rekening van dengenen, die dit alles bewerkt heeft en daarmede amen! Maar schrijver dezes had verlangd, dat deze benoeming en verheffing van den zoon eenigzins meer verwijderd ware geweest van de afgestemde conversiewet, toen zijn edelmogende vader wederom met de hem eigenaardige kracht deze wet heeft ondersteund. Maar als zijn edelmogende er *niets* in vindt, dan hebben wij er vrede mede!

Op de beantwoording der beide gestelde vragen voorgaande, waarvan de tweede hare beantwoording uit die van de eerste als van zelve ontvangt, lettende verklaren wij volstrekt geen zamenhang of verband in burgerlijke en politieke regten, volgens onze wetgeving te kennen, en dat het één, noodwendig uit het andere zoude moeten voortvloeijen.

Bij de Romeinen was het benoemen van eenig persoon tot en het waarnemen van een bepaald publiek ambt, op zich zelve voldoende om de vaderlijke magt te doen beëindigen; zie § 4 tit. 12 *institutionum — quibus modis tollitur patria potestas;* zoodat in dusdanig geval geen emancipatie hoe dan ook te passe kwam; in casu zoude men argumenteren, dat uit het toekennen van civiele regten of brieven van meerderjarig-verklaring, op verzoek en na verhoor van *den vader alléén*, door den Hoogen Raad verleend, — de knaap ook voor staatsambten de vereischte jaren had, en zijne schouders reeds sterk en breed genoeg waren, om eenig staatsjuk te dragen; — alhoewel bij de reglementen, waarna artikel 10 der grondwet verwijst, uitdrukkelijk de ouderdom van 23 jaren gevorderd wordt, om tot lid van eenig gemeentebestuur te worden benoemd. (Zie reglement van het bestuur ten plattelande van juli 1825 no. 132, van het koninklijk besluit).

Volgt ook niet uit artikel 37 der grondwet de waarheid van dit sustinu? daarbij toch wordt, als bij uitzondering, de meerderjarigheid *des konings* op 18 jaren bepaald; daaruit volgt dus als van zelve en uit artikel 10 van dezelfde wet, dat ieder benoembaar is tot ambten en bedieningen, mits voldoende aan de reglementen en de vereischten bij dezelve gevorderd.

Maar wij vragen hier, wat er van Nederland zal worden, wanneer door ambtsbejag zooveel van regeringswege wordt toegegeven, dat zelfs minderjarigen, hiertoe op verzoek der ouders meerderjarig verklaard, ambten worden bezorgd, waartoe zij eerst op eenen meergevorderden leeftijd geregtigd waren? Ambten, die vaak aan bejaarde, hulpbehoevende, met vrouw en kinderen belaste burgers, die even als alle anderen een aanzienlijk deel van hun gering vermogen jaarlijks ten offer brengen, of het hun door deurwaarders of guarnisaires zien afgeperst, hetzij om belastingen te dragen, of wel om te-korten te helpen dekken, — worden onthouden, of door den minister van den eenen tijd op den anderen uitgesteld. Terwijl jongelieden van twintig jaren oud, — die slechts voor eenen mooijen rok en sigaren te zorgen hebben, en geen cent aan belasting betalen, de ambten kwistig worden toegeworpen!

Alkmaar den 14den juni 1843. dixi.

Doctor MOLL.

Arnhem heeft een zijner sieraden, een zijner nuttigste ingezetenen verloren. De treurmare van doctor MOLL's verscheiden weergalmt nog in veler woning. Eene korte schets van 's mans leven en karakter zal, vertrouwen wij, den lezer van dit blad niet ongevallig zijn.

ANTHONY MOLL werd, op den 8sten maart 1786, te *Maassluis*, waar zijn Vader predikant was, geboren, en ontving aldaar het eerste en middelbare onderwijs van zijn' Vader zelven. Dat onderwijs werd vervolgens voortgezet en, tot den overgang naar de hoogeschool voltooid aan de toenmalige latijnsche school te *Nijmegen*, werwaarts zijn Vader in het jaar 1797 beroepen werd en vertrok. Bij het onderwijs te *Nijmegen* muntte de knaap door vlugheid, vatbaarheid en leerzaamheid uit, en niet minder was dit het geval aan de hoogeschool te *Leiden*, waar zijne snelle vorderingen hem eene eerste plaats onder zijne mede-studenten deden bekleeden. In het jaar 1806 werd hij tot *Med. Doctor* bevorderd en vestigde hij zich te *Nijmegen*, waar middelerwijl zijn Vader, een voortreffelijk man, zulken zoon waardig, overleden was. Het eerste tijdperk van zijn praktisch leven was echter verre van gunstig voor hem, want hij had met velerlei tegenspoed te worstelen, en, niettegenstaande hij door het uitgeven van nuttige geschriften, vertaalde en oorspronkelijke, bewijzen van zijne bekwaamheid gaf, niettegenstaande hij, tijdelijk, als *Médecin*, bij het groot militair hospitaal aldaar geplaatst, en voorts als stads-geneesheer, eene uitgebreidere ervaring, dan menig jong arts, mogt verkrijgen, die hem het doorstaan van de vuurproef der jonge doctoren, den besmettelijken *typhus*, moest kosten, in de gewone burger-praktijk vond hij slechts geringen opgang, en door velen werd hij, als geneesheer, ten eenenmale miskend. Niet, dat hij niet gezocht was in den gezelligen kring; niet, dat men hem niet hoogachtte om zijne begaafdheden; niet, dat men in onderscheidene betrekkingen zijne gewigtige diensten versmaadde; in

legendeel, in al deze opzigten stond hij in groot aanzien, — maar als privaat geneesheer zag men hem voorbij, en, ware hij niet door vele vrienden en eigene of aangehuwde betrekkingen als Arts geraadpleegd geworden, hij zou naauwelijks eenige private praktijk uit te oefenen gehad hebben. Deze miskenning moest hem grieven, en deed hem, in maart 1827, besluiten, om het anders geliefde *Nijmegen* met gade en drie kinderen te verlaten, en zich te *Arnhem* te vestigen, waar behoefte aan geneeskundige hulp ontstaan was, en verscheidene aanzienlijke en hooggeplaatste ingezetenen hem verlangden. Zijne *Nijmeegsche* vrienden zagen hem met leedwezen vertrekken, maar moesten zijn besluit billijken. *Nijmegen* verloor eene kostelijke parel, welker waarde het niet kende. Men ontving MOLL te *Arnhem* met open armen, droeg hem niet alleen het stads-doctoraat terstond op, maar ook zeer vele ingezetenen zochten hem als hunnen Geneesheer. Eene zeer uitgebreide bijzondere praktijk viel hem hier ten deel, en zoo miskend, over het algemeen, zijne practisch-geneeskundige bekwaamheden te *Nijmegen* waren, zoo veel vertrouwen schonk men aan dezelve, te *Arnhem*. Niets verhinderde hem in de getrouwe waarneming van zijn beroep, zelfs de voor den Arts zoo moeijelijke en zorgelijke tijd der *cholera* zag hem rusteloos bezig, tot dat hij zelf gevaarlijk op het ziekbed werd geworpen. Aan den rand des grafs ontsnapt en tot eenige krachten wedergekeerd, hervatte hij zijne praktijk, maar het scheen, dat vooral deze ziekte zijne gezondheid aanmerkelijk ondermijnd, eene vroeger plaatselijke zenuw-pijn meer verbreid, en zijn ligchaamsgestel hoogst gevoelig, inzonderheid voor alle veranderingen van het weder, gemaakt had, zoo dat hij, van dien tijd af, meermalen enkele dagen het huis moest houden, en eindelijk, zijns ondanks, in den winter van 1841 besluiten moest de gewone praktijk geheel te verlaten. Nu zocht hij zijn uiterst smartelijk lijden, tot aan zijnen dood toe, te verligten door een groot gedeelte van zijnen tijd, meer nog dan voorheen, aan letterkundigen arbeid te besteden. De volgende zomer, door hem met zijn huisgezin op het landgoed van een' zijner Vrienden doorgebragt, verbeterde zijne gezondheid wel eenigzins, maar niet zoo veel, of de winter van 1842 en de ruwe lentemaanden van het tegenwoordige jaar verergerden zijnen toestand dermate, dat hij, na een zwaar lijden, eindelijk op den 16den juni 1843, des ochtends ten 5 ure, in den ouderdom van ruim 57 jaren, overleed. Vier dagen daarna werd zijn stoffelijk overschot naar den grafkuil gebragt, derwaarts verzeld wordende van zijne naaste betrekkingen en van een aantal vrienden en vereerders, die den Man met stommen weemoed de laatste eer bewezen.

MOLL's karakter was allerbeminnelijkst. Hij was een teeder liefhebbend, zorgend en verstandig man en vader; hij was een trouw vriend voor zijne overige betrekkingen en vrienden. In gezelschap was hij vrolijk, vernuftig, geestig; in den omgang rondborstig, wellevend, deftig, maar altijd bescheiden en ongedwongen. Hij was gedienstig voor zijne lijders, maar kende geene vleijerij; hij bezocht zijnen lijdenden natuurgenoot alleen uit zucht om te helpen, te redden, en hoe velen betreuren het gemis van hem, als den redder van hunnen grootsten schat.

Verschoonend jegens anderen, gestreng jegens zich zelven, een ieder, zonder onderscheid, het zijne gevende en gaarne de vrije gevoelens van anderen vernemende, bekleedde hij, meer dan 16 jaren lang, met waardigheid den Voorzittersstoel van Gelderlands Geneeskundige Commissie, en regelde hij met juistheid en doeltreffendheid de werkzaamheden derzelve, niets anders bedoelende, dan de heilzame oogmerken der bestaande verordeningen. Hij was onverzettelijk in het vervullen van zijnen pligt als Geneesheer, onvermoeid in het besturen der geneeskundige aangelegenheden van deze provincie. Wie zou de voorbeelden kunnen tellen, die ten bewijze van al zijne voortreffelijke eigenschappen konden worden vermeld?

Als schrijver bezat hij groote verdiensten. In zijne gemeenzame brieven vond men altijd kern en goede luim, zelfs te midden van zijn lijden, en wat hij schreef kwam uit het binnenste zijner ziel voort. In zijne redevoeringen, die hij vele en bij onderscheidene gelegenheden deed, ontwikkelde hij groote talenten van welsprekendheid; zelfs voor de vuist was hij nooit verlegen, om zijne denkbeelden juist en krachtig uit te drukken; men hing aan zijne lippen, en hetgeen hij zeide overtuigde schier altijd. In zijne geneeskundige geschriften wedijveren zijn wegslepende stijl en zijn vernuft met zijne wetenschappelijke kennis en ervarenheid. Zijne vlugheid deed hem reeds opmerken wat voor anderen nog verborgen was; zijne schranderheid gaf hem een helder doorzigt in moeijelijke zaken. Als mensch, als arts, als beambte, als geleerde, als schrijver, — in elke betrekking was hij uitstekend. Hij wilde en werkte overal het goede, zoo veel in zijn vermogen was.

De voornaamste geschriften, die MOLL uitgaf, en waardoor hij zijnen naam in de jaarboeken der Geneeskunde liet opschrijven, zijn:

Specimen med. inaug., exhibens generalia quaedam circa Theoriam, sic dictam, Incitationis (L. B., 1806).

Proeve eener Theorie van de werking der Contagia acuta op het menschelijk ligchaam (Nijmegen, 1815).

Het Zee-bad, enz., door G. SWARTENDIJK STIERLING; *met een Aanhangsel nopens de nieuwe Zeebad-inrigting te Scheveningen* (Dordrecht, 1819).

Handboek tot de Leer der Teekenen van Gezondheid en Ziekte; 3 deelen met een Aanhangsel (Gorinchem, 1821—1823).

Gemeenzame Brieven over het Scheveninger Zeebad (Arnhem, 1824).

Leerboek der Geregtelijke Geneeskunde; 3 banden (Arnhem 1825—1826).

Tijdschrift voor de Staats-Geneeskunde; 2 stukken (Arnhem, 1843).

Eindelijk een aantal opstellen in het *Practisch Tijdschrift voor de Geneeskunde in al haren omvang* (Gorinchem, 1821—1843).

Zóó liet hij zijn licht schijnen voor de menschen! — Geen wonder, dat zulk een man door hen, die hem in zijne waarde konden kennen, hoogelijk vereerd werd, en dat hij daarvan de schitterendste blijken, zoo wel openlijke, als bijzondere, mogt ontvangen. Geen wonder, dat vele, buitenlandsche zoo wel als inlandsche, Geleerde Genootschappen zich beijverden, om hem het lidmaatschap op te dragen. Geen wonder, dat hij door den Koning geroepen werd, om zitting te nemen onder hen, die zich het geneeskundig onderzoek en toevoorzigt van dit gewest zagen opgedragen, en dat hij weldra aan het hoofd van dit Collegie geplaatst werd. Eindelijk nog viel hem de Koninklijke onderscheiding ten deel van verheven te worden tot Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Zijne trouwe Gade, zijne Kinderen en Behuwd-kinderen, zijne betrekkingen, vrienden en vereerders, zijne stad- en landgenooten, de gansche maatschappij, de wetenschappen hebben door zijnen dood een groot verlies geleden. Moge een waardiger en bekwamer Man zijne levensgeschiedenis uitvoerig beschrijven; voor ons, die in eene naauwe vriendschappelijke en maatschappelijke betrekking tot hem stonden, was het eene behoefte des harten deze geringe hulde aan zijne nagedachtenis toe te brengen. Zacht ruste zijne asch; zijne ziel is overgegaan in betere gewesten, om met nieuwen luister te schitteren! Dr. C. VAN ELDIK.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 28 Juni 3 El 0 Palm 2 Duim; gew. 0 Duim; ge[illegible]

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.